

Téma:

**A közszférában
foglalkoztatottak számának
csökkentése a természetes
öregedés, valamint a korhatár
feletti dolgozók nyugdíjazása
révén**

Időszak:

Dátum:

2012.06.08.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
KÖZHASZNÚ SZERVEZET

STRATEGOPOLIS
KÖZHASZNÚ SZERVEZET

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

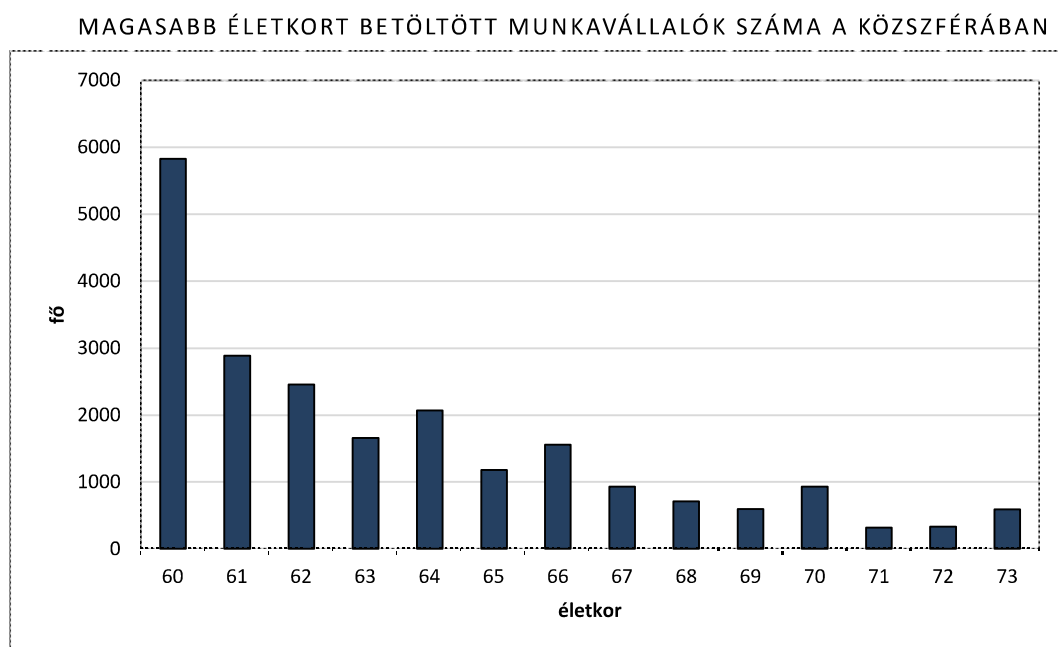
A közszerában foglalkoztatottak számának csökkentése a természetes öregedés, valamint a korhatár feletti dolgozók nyugdíjazása révén

Az elemzés tárgya, keretei

A megrendelés alapján arra kerestük a választ, hogy ha a Kormány a közszerában létszámcsökkentést tervez, akkor az megoldható-e a közszerában foglalkoztatott nyugdíjas korúak kivezetése útján, illetve egy ilyen döntés kommunikációját milyen érvek támogatják, továbbá milyen érvek mondanak neki ellent? Az elemzést követően, június 22-éig elkészülő közvélemény-kutatással megmérjük, hogy erről mit gondol a társadalom.

Az érintettek száma

Ehhez a döntéshozónak elsősorban tudnia kell, hogy hány korhatár feletti vagy ahhoz közeli munkavállaló van jelenleg a közszerában. Számítások szerint 11 000 fő a 62 éves vagy annál idősebb foglalkoztatott a közszerában, míg 60 és 62 év között összesen 8700 fő dolgozik állami vagy önkormányzati tulajdonú vállalatban. Ha tehát a **korhatár feletti dolgozók automatikusan kilépnek a rendszerből**, és nem pótolják őket vissza, a közszerában foglalkoztatottak száma 22 000 fővel csökkenhet.

Forrás: Századvég-beclsés, KSH MEF

Kommunikációs alapvetések-kockázatok

- A nyugdíjkorhatáron túli közsférában dolgozók leépítése Magyarországon a **társadalom többsége által méltányolt** kormányzati irány akkor, ha az állami szféra leépítésekre kényszerül. A nyugdíjas kor az emberek számára még mindig elválik az aktív kortól, egy nyugdíjas leépítése elfogadottabb, mint egy aktív korú dolgozó esetében.
- Javasolt továbbá figyelembe venni, hogy az **idősebb korosztályban foglalkoztatás terén Magyarország még jobban el van maradva a fejlett gazdaságoktól, mint az átlagos foglalkoztatási mutatókban**. Mindez azzal a következménnyel jár, hogy ha tudatosan csökkentjük a korhatár feletti foglalkoztatottak létszámát, az automatikusan az aktivitási ráta és a foglalkoztatás csökkenését vonja maga után.
- Kimutatható továbbá, hogy a nyugdíjkorhatár emelése (vagy az **idősebb munkavallók munkapiacon tartása**) **nem szorítja ki a fiatalabb munkakínálatot**. Ennek eredményeként nem alkalmazható a kommunikációs logika, hogy az idősebb dolgozók kiszorítják a fiatalokat és ezzel csupán teret engedünk a fiataloknak.
- Politikai szempontból az előzetesen bejelentett leépítések az ellenzék részéről a **„fűnyíróelv” vádját fogják megkapni**, amelynek jelentős politikai kockázatai lehetnek.
- A döntéssel összefüggésben figyelemmel kell lenni arra is, hogy a munka világát érintő Nemzeti Konzultáció 3. kérdése a következő: "Vannak, akik szerint adó- és járulégmentessé kellene tenni a bérét azoknak, akik már nyugdíjba mehetnének, de tovább dolgoznak. Mások azt mondják, nem kell segíteni a nyugdíjas korúakat, hogy a munka világában maradjanak." A Nemzeti Konzultációban megfogalmazott állampolgári válaszok tehát érdemben befolyásolják egy ilyen döntés végrehajtásának politikai racionalitását.

A döntés végrehajtása során követni javasolt alapvetések

Nyugdíjasokat Magyarországon vagy szociális okokból foglalkoztatnak (ez nem nélkülözhetetlen a szervezetnek), vagy pedig rendkívüli tudásuk, tapasztalatuk miatt (ez nélkülözhetetlen). **Munkahelyeket megszüntetni tehát a nyugdíjkorhatár közelében is csak ugyanazon elvek alapján lehetséges, mint a fiatalabb munkavállalóknál: az államigazgatás és a közsféra hatékonyságának figyelembevételével.** A közsféra egyes intézményeiben, részlegein, osztályain ugyanúgy jelen van a kapacitáshiány, mint a túlfoglalkoztatás. A jól képzett, bevált, fontos feladatokat ellátó, esetleg már eleve túlkapacitált munkatársak elbocsátása hatalmas károkat, leállást okozhat a szervezetek működésében, és középtávon nagyobb problémát okoz, mint amennyit megspórol az államháztartás a munkabéren és az egyéb költségeken.

Mindent egybevetve **tehát a leépítéseknek, nem lehet előre megszabott létszáma.** Még külső elvárás (IMF, EU) esetében is érdemes ellenállni, és a leépítéseket csakis valamifajta

átgondolt terv alapján végigvinni. Megbízható folyamattirányítás, előzetes kapacitástervek, folyamatos monitoring szükségeltetik ahhoz, hogy az állami szféra leépítései racionálisak legyenek. Azaz nem egy előzetesen kitűzött célt érdemes követni és annak megfeleltetni az elbocsátásokat, hanem ellenkezőleg, a racionalizálásnak eredményeként áll elő a közsféra karcsúsítása. Mindez a kormányzati kommunikáció szempontjából is előnyös hivatkozás, azzal kiegészítve, hogy **a makrogazdasági, államháztartási kényszer hatásaira kell felhívni a figyelmet**, és úgy bemutatni az intézkedést, mint amelynek valódi alternatívája nincsen, és ezért a kormány a lehető legkevésbé fájdalmas, fiatalokat segítő megoldás választja.

Összefoglaló megállapítás

A megfogalmazott kérdésre tehát az a válasz adható, hogy **elérhető a létszámcsökkentés** a nyugdíjas korú foglalkoztatottak kivezetése útján, ugyanakkor egyrésztől **erősen kérdéses**, hogy ezzel jelentős **költségvetési megtakarítás érhető-e el**, másrésztől pedig **politikai kommunikációs szempontból is jelentős kockázatokat rejt magában**. Végezetül ebben a tárgykörben szakmai szempontból arra a régi keletű javaslatra is felhívható a figyelem, hogy a közszférának a jövőben a bérköltségek csökkentése érdekében a **bértömeg-gazdálkodásra** kell áttérnie.